

בסיפורים מאת יצחק בן־נר * אבא קובנר

והאידיש * „עכשיו“ לא הובס לדברי אבירן

מבול הספרים שבו החלו הוצאות הספרים באנגליה ובארצות־הברית לקרוא החורף הממשמש ובה הביא עמו גם יבול בלתי מבוסס של ספרים שחוברו בידי סופרים ישראליים ושזכו לביקורות מעודדות. ספרו של בצלאל נרקיס אצרות האמנות הארמנית של ירושלים זכה לשירה־הלל מטעמו של מבקר טיימס ליטרארי ספלימנט... שנת האספ, סיפורו של עמוס אילון המטפל בעיסקת דם־תמורת משאיות שאותה הציעה אדוקת אייכמן ליואל כרנר, בימי מלחמת־העולם השנייה, זכה לביקורת של פרדריק מורפון, מחבר הרושטילדס, בניו־יורק טיימס. הביקורת היא שירה־הלל לכושרו של אילון כסופר... לסלי היילמן, מי שחיברה את הספר צלע אדם. העוסק בבחינתה של האשה הישראלית, פירסמה בארצות־הברית את סיפורה השני: דוח אישי ממדבריות סיני והנגב מבקר ניו־יורק טיימס. פאול צ'וויה, כותב כי המחברת „הגיעה למידבר כעיתונאית ועזבה אותו כמאהבת בור“. צ'וויה מוצא אומנם פגמים מסויימים בסיגנון כתיבתה של היילמן, אך בסך־הכל זוכה הספר לתהודה רבה וחיובית... מנהל בית התפוצות שבאוניברסיטת תל־אביב, אבא קובנר, נמנה על מקבלי תארי־הכבוד של אוניברסיטה זו. הוא נבחר לשאת דברים בשם מקבלי תארי־הכבוד, ביניהם היה המציר ד"ר פאול צ'וויה. פתיחה חרג קובנר מן הטעם הטוב, כאשר אמר: „אפשר שלכבודו של עמיתנו ד"ר פאול צ'וויה לדבר אידיש אבל אני אדבר עברית...“ סתם ולא פירש... במדור זה, במיסגרת ביקורת על כתבי־העת סימן קריאה, נאמר כי „בתחרות שהתנהלה בעבר בין שנתון זה (סימן קריאה) לשנתון עכשיו זכתה נבחרת סימן קריאה בניצחון מוחץ, שסילק סופית את היריב מן הזירה...“ התקשר המשורר ובמאי הסרטים דוד אבירן, שהוא מבצעי הוצאת נא, וביקש לומר כי ההסד על עכשיו עדיין מוקדם, וכי כתבי־העת זה מצוי עדיין בוירת הספרות העברית... הוצאת כתר עומדת להוציא לאור רומן בסיפורים מאת הסופר יצחק בן־נר, ששב בימים אלה משהות בת שנה בארצות־הברית. סיפורו של בן־נר ייקרא ארץ רחוקה, ככותרת אחד מסיפוריו שראה אור בעבר... בשבוע שעבר שודרה בטלוויזיה המצרית, במיסגרת אירועי יום־השנה למלחמת אוקטובר, אופרה מצרית שנושאה ירושלים. האופרה על פי תמליל של חוסין אל־פייר ולחן של גדול המוסיקאים הערביים, מוחמד עבד־אל־וואהב... הוצאה גרמנית שלמה ראשונה של כל היומנים והאיגרות שכתב תיאודור הרצל, נמצאת בהכנה. היא תוצא בקרוב בתריסר כרכים... ●●

במיפגש שערכה הוצאתו של גראס, לוכטרבנד, עם מתרגמי יצירותיו, העניי קה לו את הביטחון להעניק לדג הפוט חיים משלו בעברית.

טוריה של המין הנשי; בעיקר דרך תפריטים וסודות־מיטבה ומתכונים למאכלי־תאווה. התיאורים בנויים מדיוקנות תריסר נשים, על אופני הבישול שלהן. החל ממנהיגת השבט השמנה, מאתו עולם קמאי למחצה של גברים היונקים משלוי־שת שדי האם הפרה־היסטורית, דרך אמאנדה הטבחית, המפיצה את תפוחי־האדמה שלה ברחבי פרוסיה, הנזירות השמנות המועכות גברים חלושים בעת מישול, המנהיגות של תנועת־הפרועלים הגרמנית המנסות לחולל מהפכה במיט־בחים שלהן, וכלה באשתו של גראס, המעיד על עצמו: „ואני כתור חזיר שובניסטי נבדל...“

זהו ספר רחב ידיעה, הנוסף קילוגרמים של שומן חזירי, כבשים, מרקם ושאר

שורשים

עץ החיים

לפני כמה חודשים נפתחה באולם ברוך, שבבית־הספרים הלאומי בירושלים, תערוכת

תחריט מעשה־ידי גינמר גראס דג הפוט בגיל העמידה

שיר מחנך, מבאר ומפענח תולדות ושורשים של התרבות היהודית.

מקור

סטריץ

„חולצת טריקו ומכנסי גנינם זה יותר מפעל מסחרי. שיער ארוך, תלתלים, כנע, פיים, הרבה חשיש, מין בודקים אפשר ראות של חופש...“ עיתונאי צעיר בשם ריינו צ'רוך מגסה בספר הנושא את הכותרת טריקו * לעבור הסבה מקצועית מעיתונאות לספרות. הסבה זו מעוררת בקורא דימוי, כי מדובר כאן בסטרץ של מילים, או ליתר דיוק, יומרות ספרותיות המכוסות בבוסר את האותיות.

מר צ'רוך, שניסה כבר את כוחו קודם לכן בניסיון להוציא ספרון שירה בהוצאת אל"ף, אינו יכול לתרץ את כישלונו הספרותי בטענה של „ניסיון בוסר“. טריקו הוא ניסיון נאיבי למצוא ביטוי ספרותי לדור־אבדור של ישראל, שנות השבעים, הדבר המאפיין אותו דור־אבדור, הוא הדבר האפילאפ של מחבר הספר בתהליך תיבורן של האותיות, והימורה להציגן כסיפורות. הקטעים המעולים שבספר, קטעי החשיש, נקראים כחיקוי קלוש לרשימותיו הפולקלוריסטיות של מנחם תלמי במעריב על חשישניקים של יפו.

מר צ'רוך שגה בכך שפירסם קובץ זה, אם לא היה בהול, ומקדיש כמה שנים למציאת דרך מכובדת להתבטא בשפה היעברית ובספרות, היה יכול לעשות שימוש ספרותי באותן חוויות סמים, שכה בהול היה להוציא לאור. הסטרץ האידיאלוגי שמר צ'רוך ניסה למתוח על חוויית הסמים שלו אינו ספרות, וגם אינו עיתונאות. דור זה ראוי לתיאור סביר, ללא הדחיסות הבהר לה שמר צ'רוך דוחס בה את אותיותיו וית מילותיו, מבלי שאלה תהיינה ערוכות אפילו עריכה ראשונית.

* רינו צ'רוך — טריקו; הוצאת שם, 152 עמודים (כריכה רכה).

לול תרבותי, כמעט בלתי ידוע, של הקהילה היהודית הפורטוגלית של אמסטרדם. הקטלוג מתחיל בהצגת פריטי־היעוד הרפואיים בתיאור מעמדם המישפטי של יהודי הולנד, לרישום הקטלוגי של ספריית עץ־חיים, שנערך בשנת התקכ"ד (1764), פריירה. בסידרה של פריטים מודפסים ורשומים מצויים פינקס המוחל אברהם צמח אבוהאב, שבו רשומים 157 נימור לים מבני הקהילה, שטרות־כתובה, שירי־התונה ושאר מיסמכים המולכים אל המדור רבנים וכתבי־הים. קבצי הספרים הראשונים, אלה ספרי שאלות ותשובות שהודפסו בקהילת אמסטרדם, מולכים אל דמותו המופלאה של מנשה בן־ישראל, מי שייסד את הדפוס העברי הראשון בהולנד, ושלאחר זמן החל להדפיס ספרים בספרדית ובלטינית (ראה גלפוח: סמל בית־הדפוס). בני־ישראל עצימו הוא מחברו של קובץ הבוחן את הסתירות הקיימות כביכול בתנ"ך ואת יישובן, חיבורים יחרים שלו: חיבור על תחיית המתים, ומאמר על חולשות אנוש.

פרק מרתק הוא: „התטיסה הרעיונית באמסטרדם: מאוריאל ד'אקוסטה עד ברוך שפינוזה. בגנזי ספריה מופלאה זו מצויים כתבי־יד ודברי־דפוס מקוריים הקשורים בשתי דמויות מופלאות אלה. גם איגרות הלל לשבת צבי בכתבי־יד איכלסו ספריה זו. לא נפקד מקומם של ספרים העוסקים בוויכוח היהודי־נוצרי ודברי ספרות, לשון, מדע, ופארוידות לפורים. כן מצויים כתבים של רמב"ם ועוד עשרות פריטים השייכים לספריית עץ־חיים באמסטרדם, שהושאלו אשתקד לספריה הלאומית למטרת תצוגה.

תולדותיה של ספריה זו במיה ה־20' מרתקים לא פחות מתולדותיה במאות קודמות, שהרי עם כיבוש הולנד בידי הנאצים הוחרמה הספריה והועברה לגרמניה, עם ספריות יהודיות אחרות באי־רופה. היא הוחזרה רק עם תום המלחמה, כשפריטים רבים חסרים בה.

מן הראוי הוא, שמנהלי ואוצרי בית הספרים הלאומי ימשיכו לטפח מסורת זו, של הצגת אצרות ספר יהודיים ולא יהודיים מספריות מעולות שבעולם, כמכ"י

כה מרתקת שכותרתה: מאוצרות ספריית עץ־חיים/מונטנינוס ליד בית־המדורש היהודי הפורטוגאלי עץ־חיים, אמסטרדם. תע"י

סמל הדפוס שני מנשה בן־ישראל מאמר על חולשות אנוש

רוכה שהיתה עוד סימן דרך במהלך התפתחות הספר העברי לדורותיו.

קטלוג מכובד, מאוצרות ספריית עץ־חיים/מונטנינוס, מביא מעט מאותו מיכ"י

* רפאל ויזר יוסף קפלן — מאוצרות ספריית עץ־חיים/מונטנינוס; קטלוג בהוצאת בית־הספרים הלאומי והאוניברסיטאי; 116 עמודים (פורמאט אלבומי — כריכה רכה).

תבשילים, המשחורים את תולדות האנושות מזווית בלתי־רגילה. זווית שמטרתה העיקרית ליצור בסיר ענק אחד תבשיל של כל האידיאלוגיות שייצרה אירופה במרוצת ההיסטוריה שלה.

אשתו של המספר נכנסת להריון, ובמהלכו היא לוחצת אותו כל העת, תובעת ממנו מדיח־כלים ושאר מותרות. הוא נאלץ לספקה וליטול על עצמו משימות שכלל אינן נראות לו.

למרות שבקריאה ראשונה נראה דג הפוט עמוס בזריקיות, הרי שבחינה נוספת מגלה, כי מדובר באחת מיצירות המופת הקפדניות ביותר שראה אור אחרי מלחמת־העולם השנייה. יצירה של עשרות אלפי פריטים ממויינים, שנאספו במהלך ארבעת אלפים שנה, שגראס טרח לתארם בדרכו האופיינית. החל במתכונני־ארוחות וכלה בתיאור סוגי כהמין ופטריות ומין של אירועים היסטוריים.

הספר מתקרב בחשיבותו לז'ורנל ג'ויס. בטכניקה אחרת, אולי חיונית יותר, מצליח המחבר ליצור ריקמה של מילים, חוויות, פחדים, אירועים ורישומים של תולדות המין־האנושי, תוך הצגת שאלות קיומיות, מאדו־עקרוניות, הראוי יות להישאל בהתאם לאמונת החברתית של גראס. דג הפוט הוא רומן מודרני ביותר, הכתוב בסיגנון קלאסי יחסי. גראס בא בתביעות נוקשות אל קהל הקוראים, ומייצג בכך מגמה שהחלה להתפתח בשנים האחרונות, והדיה הגיעו אף לספרות העכשווית. זהו ספר שעל הקורא בו להתייחד עמו, ולסלק את כל שאר ההבליים מהראש, כדי לצאת להרפתקה אינטימית של סופשבוע.

מתרגם הספר, חיים איזק, עשה מלאכת מחשבת. סביר להניח כי השתתפותו